

כ"ד אדר ה'תש"פ 20.3.20

מגזין מס' 570

שבת פרשת ויקהל-פקודי/החודש / מברכים חודש ניסן

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

החייך כסנא

הכי טוב במה יש

תמליל בעיבוד קל מתוך שיעורי הרב כלב

כל הדברים שעוברים עלי, הכל בהשגחה פרטית. הכל מאת ה' ובבחינת גזירה מלמעלה, זהו חלקו של הבורא בענין. החלק שלי הוא לתת את מיטבי על מנת להתרומם מעל הטבע שניתן לי: לעצב את מגבלותיי, וליצור מהן ובתוכן מרחב עצמי. כלומר, עלי לייצר משמעות בתוך ה'סתם', להכניס את ה'נצח' בתוך ה'חולף', ולהבליט את האמת (כפי שהיא ומצד עצמה) בתודעתי ובהנהגתי היומיומית. כל זאת למרות הנטייה הטבעית שלי - היא אהבת עצמי המשחדת אותי ומסלפת דרכי. ובעצם יצירת התוכן והענין הפנימיים הכי טוב בתוך 'מה יש', בעזרת ה', אני הופך להיות שותף לקב"ה בבריאה.

לוח שישורים

שימו לב: לאור ההתפתחויות האחרונות וההנחיות של משרד הבריאות, השיעור בחמד נדחה עד להודעה חדשה.

בימי חמישי בשעה 20:30 יתקיים שיעור דיגיטלי בשידור חי בו יהיה ניתן לצפות דרך קישורים באתר, ביוטיוב ובפייסבוק. WWW.TANYAOR.COM

התחדשנו!

בוטאו לבקר

באתר המשודר

Www.tanyaor.com

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

שבת מברכים חודש ניסן

בשבת שלפני ראש חודש, מודיעים בבית הכנסת ברוב עם אודות היום, השעה והרגע המדויק בו חל מולד הלבנה ובאיזה יום יחול ראש החודש. בשבת זו, פרשת 'ויקהל פקודי', מכריזים: המולד יהיה ביום שלישי, שעה 10:14, 11 חלקים. ראש חודש ניסן ביום חמישי הבא עלינו לטובה. לאחר מכן, בעומדו עם ספר התורה בידיו, מברך שליח הציבור את נוסח ברכת החודש, ומייחל עם הציבור כולו שהחודש הבא עלינו לטובה יהיה מבורך בגשמיות וברוחניות.

אמירת תהילים בציבור

בשבת זו, השכם בבוקר, מתקבצים בבית הכנסת לאמירת כל ספר תהילים בציבור. אחרי אמירת התהילים יאמר 'קדיש יתום' מי שהוריו אינם בין החיים. ואם יש אזכרה או אבל ('חיוב') - יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה ה'יהי רצון' המיוחד שאחרי כל ספר וספר. אחרי כן נוהגים ללמוד מאמר חסידות שיהיה מובן לכל, ולאחר הלימוד מתפללים תפילת שחרית.

אודות אמירת תהילים בציבור בשבת מברכים אמר אדמו"ר הרי"צ: "דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות, אשר יוקבע בכל הבתי כנסיות באיזה נוסח שיהיה".

והוסיף על כך הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו: "כשיבוא משיח, לא יידע שום 'קונצים' אלא ידרוש...

כתוב בפתק: על כמה יהודים פעלת שישתדלו לומר את כל התהילים בשבת מברכים?"

מתברכים כל הימים

כידוע, מן השבת, יום המנוחה וההתעלות, מתברכים כל ימות השבוע - הן הימים שלפניה והן אלה שלאחריה. הימים שקודם השבת הינם ימי הכנה לשבת, ועל הימים שלאחריה נמשכת השראתה. אמנם בשבת זו, בה מברכים החודש, נוספת מעלה יתירה - ממנה מתברך ראש החודש (הכולל את כל ימות החודש הבאים עלינו לטובה), על מועדיו והימים המיוחדים שבו.

בשבת זו, לאחר תפילת שחרית נוהגים להתוועד, שבת אחים גם יחד, כדי להכין ולעורר עצמנו להכנס לימי החודש הבא בשמחה ובטוב לבב מתוך הוספה בענייני נר מצוה ותורה אור.

שבת החודש - בשבת זו, בנוסף לפרשת השבוע קוראים גם את פרשת 'החודש'. בפרשה זו נצטוו משה ואהרן, ערב יציאת מצרים, אודות מצות קידוש החודש ושמירת המועדים. "ויאמר ה' אל משה ואהרן בארץ מצרים לאמר: החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (שמות יב א ב). פשוטם של דברים: הקב"ה ציווה כי חודש ניסן יהיה מעתה הראשון למניין החודשים. חודש אייר שלאחריו הוא השני, סיון השלישי, וכן הלאה. ומוסיפים חז"ל ומלמדים אודות מצות קידוש החודש: "הראהו הקב"ה למשה לבנה בחידושה ואמר לו: כשהירח מתחדש יהיה לך ראש חודש" (פירוש רש"י). עוד אמרו: "הראה לו הקב"ה למשה, במראה הנבואה, דמות לבנה ואמר לו: כזה ראה וקדש". כלומר, הקב"ה קבע, כי החודש העברי מתחיל עם התחדשותו של הירח - המולד. אמנם אין די בידיעה אשר הירח מתחדש, אלא "ראה וקדש", יש לראות את המולד, ואזי, על סמך ראייה זו, מקדש בית הדין את החודש.

ימים ואירועים מיוחדים בחולל ניסן

להלן הימים המיוחדים בחודש ניסן, אודות חלקם נרחיב את הדיבור לכשיהיו סמוכים יותר:

א' ניסן – ראש חודש. בכל חודש ניסן אין אומרים 'תחנון'.

נשיאים: מראש חודש ניסן ועד י"ג בו קוראים מתוך הסידור, אחרי התפילה, קטע מפרשת 'הנשיאים' של אותו היום. ביום הראשון מתחילים בפסוק "ויהי ביום כלות משה" ומסיימים ב"זה קרבן נחשון בן עמינדב". לאחר מכן אומרים את נוסח ה"יהי רצון" המודפס בסידורים (גם כהנים ולווים אומרים מדי יום את ה"יהי רצון" שלאחר כל נשיא ונשיא). וכך מדי יום קוראים את קרבן 'הנשיא' של אותו היום ולאחריו את ה"יהי רצון" המתאים.

ברכת האילנות: ברכה נדירה זו מברכים פעם אחת בשנה בימי חודש ניסן, ומחוייבים בה גברים ונשים כאחד. את הברכה מברכים על ראייתם של (לפחות שני) אילנות פרי פורחים. נוסח הברכה: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, שלא חסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות, ליהנות בהם בני אדם".

ב' ניסן – יום הסתלקות (הילולא של) האדמו"ר החמישי בשושלת אדמו"רי חב"ד, הרבי מוהרש"ב, רבי שלום דובער (בשנת תר"פ), מייסד ישיבת חב"ד 'תומכי תמימים', והידוע גם בכינויו הרמב"ם של תורת החסידות. ביום זה מוסיפים בשלושת הקווים – תורה, עבודה וגמילות חסדים: בלימוד איזה ענין מדברי תורת, בעבודת התפילה ובנתינת צדקה. כמו כן מתוועדים באמירת דברי תורה וניגונים חסידיים המעוררים ליראת שמים ואהבת ישראל.

יום הבהיר י"א ניסן – יום הולדת האדמו"ר מליובאוויטש נשיא דורנו, רבי מנחם מענדל שניאורסון

(בשנת תרס"ב). על פי מנהג החסידים לומר מדי יום את המזמור בתהילים המתאים למניין שנותיו של הרבי, מתחילים בי"א ניסן השנה את המזמור קי"ג (היא השנה ה-113 להולדת הרבי). כמו כן מדי יום אומר כל אחד ואחד את המזמור האישי שלו (לדוגמא: אדם שמלאו לו 25 שנה יתחיל ביום הולדתו לומר את המזמור כ"ו, כיון שביום זה החלה שנתו ה-26).

שבת קודש פרשת 'צו' – שבת הגדול

"שבת שלפני הפסח נהגו בני אדם לקרוא אותו 'שבת הגדול', ולא ידעו על מה הוא גדול מכל שבתות השנה, אלא לפי שחודש ניסן שבו יצאו ממצרים, חמישי בשבת היה, כדאמרין בסדר עולם, ומקחו של קרבן הפסח מבעשור היה (י' בניסן), בשבת שלפני הפסח. אמרו בני ישראל: הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלוננו? אמר להם הקב"ה: עתה תראו הפלא אשר אעשה לכם. הלכו ולקחו איש איש את פסחו להיות להם למשמרת עד ארבעה עשר יום. כשראו כן המצרים היו רוצים לקום ולנקום מהם, והיו מעיהן מחותכין, ובאש נדעכין, ונידונין בייסורין ובחוליים רעים, ולא הזיקו לישראל. ועל שם שנעשו בו ניסים לישראל נקרא שבת שלפני הפסח 'שבת הגדול'." (מפי רבי אברהם נוחו עדן).

על כך מוסיף ומזכיר הרבי נשיא דורנו בשיחותיו: "נהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח... והעיקר... ללמד להם (לעם) המעשה אשר יעשו".

בשבת הגדול, לאחר תפילת מנחה קוראים בבית הכנסת בהגדה, מהפיסקא "עבדים היינו" ועד "לכפר על כל עוונותינו". במוצ"ש שבת עושים "קידוש לבנה".

התענית ע"י השתתפות בסעודת מצוה, כגון בסעודת 'סיום מסכת'.

סוף זמני אכילת ושריפת חמץ: באזור המרכז מותר לאכול חמץ עד כשעה לפני שריפתו. לאחר מכן יש לשורפו (ולמהר למכור את החמץ שברשותנו) לא יאחר מהשעה המצויינת בלוחות השנה. לאחר שריפת החמץ (כולל עשרת הפתיתים הנזכרים לעיל) מבטלים את החמץ באמירת נוסח "כל חמירא" (השני) וה"הי רצון" שלאחריו המודפס בסידורים.

שינויים בתפילה: החל מיום זה (ערב פסח) ועד סוף חג הפסח, אין אומרים בתפילה 'מזמור לתודה'.

ט"ו ניסן, חג הפסח – ליל הסדר. על כך נרחיב בע"ה את הדיבור במגזינים הבאים.

ספירת העומר: במוצאי החג, אור לט"ז ניסן, לאחר תפילת ערבית קודם 'עלינו לשבח', מתחילים לספור 'ספירת העומר'.

מט"ז ניסן ועד כ' ניסן – חול המועד. מצות עשה של תורה שיהיה אדם שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו ביום טוב ובחול המועד. כיצד משמחם? הקטנים נותן להם ממתקים, והנשים קונה להן בגדים ותכשיטים כפי ממונו. ומכיון ש'אין שמחה אלא בין (ובשר)', על כן בכל יום מימות החג וחול המועד יש לצאת ידי חובת שמחה בשתיית רביעית יין (ומה טוב גם באכילת בשר).

כ"א ניסן – שביעי של פסח. ב'יום טוב' שביעי של פסח, אסורה בו המלאכה מלבד מלאכת "אוכל נפש" – שמותרת בו הכנת מאכלים ליום החג עצמו, לרבות בישול. לשם כך מותרת העברת אש מנר שהודלק מבעוד מועד קודם החג, אך אין להבעיר אש חדשה. נוסח הקידוש בלילה וביום וכן תפילות החג (של 'שלושה רגלים') מודפסים בסידורים.

י"ג ניסן – יום ההסתלקות (הילולא של) האדמו"ר השלישי בשושלת נשיאי חב"ד, הרבי 'הצמח צדק', רבי מנחם מענדל (בשנת תרכ"ו), נכדו של 'בעל התניא'. ביום זה מוסיפים כנ"ל בלימוד תורתו, בעבודת התפילה, בנתינת צדקה, ומתוועדים בענייני יראת שמים ואהבת ישראל וניגונים חסידיים.

נשיא: י"ג ניסן הוא היום האחרון לקריאת פרשת ה'נשיאים'. ביום זה קוראים את פרשת "זאת חנוכת המזבח" עד "כן עשה את המנורה" שהיא כנגד שבט לוי, ללא ה"הי רצון".

י"ד ניסן – ערב פסח. אור לי"ד ניסן (השנה ביום ראשון בערב) לאחר צאת הכוכבים, עורכים בדיקת חמץ לאורו של נר שעווה בכל המקומות שיש לחוש ולהסתפק שמא הכניסו חמץ לתוכם (אפילו באקראי). לפני הבדיקה מנקים היטב את כל החדרים שצריך לבדוקם. כמו כן יש לרכז במקום המשתמר מילדים וכו' את כל החמץ המיועד לאכילה בערב זה ולמחרת בבקר. זמן קצר לפני הבדיקה, מניחים במקומות שונים בבית עשר פרורי חמץ קשה עטופים היטב בנייר, ובמהלך בדיקת החמץ אוספים אותם לשם שרפתם ביום המחרת עם שאר החמץ. לאחר הבדיקה מבטלים את החמץ באמירת נוסח "כל חמירא" (הראשון) המודפס בסידורים.

מכירת חמץ: נוהגים לעשות את הרב ל'מורשה', (מיופה כח) למכירת החמץ לגוי, ומוכרים את כל החמץ (וכלי החמץ) שברשותנו.

שחרית: ביום זה אין אוכלים מצה מן הדין, ומנהגנו שלא לאכול מכל המינים הנכנסים בחרוסת ומרור עד אחר עריכת 'כורך' בליל הסדר.

תענית בכורות: בערב פסח מתענים הבכורים (בין מאב בין מאם ואפילו כהנים ולוויים, וכן אבות לבכורים קטנים שאינם יכולים להתענות). נהגו לפטור את

ים סוף טבעו רודפיהם של ישראל בים, ובכך הושלמה יציאת מצרים.

מנהג ישראל, מיסודו של הבעל שם טוב הקדוש, לערוך בשביעי של פסח אחרי תפילת מנחה, סעודה מיוחדת הנקראת 'סעודת משיח'. במהלך סעודה זו שותים ארבע כוסות יין כנגד ארבעה כוסות של גאולה, מנגנים נגונים חסידיים ומתעוררים בדברי תורה (ובפרט פנימיות התורה) בעניני הגאולה וביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו במהירה בימינו.

בסיפור 'קריעת ים סוף' המובא בתורה (שמות י"ג י"ד) אין מוזכר התאריך שבו אירע הדבר. אמנם ב'מכילתא' מפרטים חז"ל את האירועים למן יציאת מצרים בט"ו בניסן ועד ליל שביעי של פסח בו התרחש נס קריעת ים סוף. בלילה (אור לכ"א בניסן) ירדו בני ישראל לים, ובבוקר, כאשר עלו מן הים וראו את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, פתחו בשירת הודיה לה' – "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה".

שמחת יום טוב שביעי של פסח (כהכנה לגאולה העתידה) גדולה מזו של שאר ימי הפסח, כיון שבקריעת

הסיפור השבועי

העלילה נחשפה

שמונה ימים. אם לא – הזהירו – יתכנס שוב בית הדין לדון בגורל היהודים ולהכריע אם דיי בגירושם או שמא ראויים הם לעונש כבד יותר".

הרב החדש, שאך בקושי הספיק להציג את רגליו על אדמת פרנקפורט, לא היסס לרגע. "אל נא תפתחו פה לשטן", אמר בנימה מרגיעה ומיד הוסיף: "בעוד שלושה ימים אתייצב לפני בית הדין ואשמיע את דבריי..."

תושבי פרנקפורט הביטו בפליאה מהולה בהערצה ברבים החדש, שעוד לא התיישב על כס רבנותו וכבר נחלץ להצלתם, ללא מורא ופחד. בימים הבאים החל הרב לתחקר את יהודי העיר בניסיון להתחקות אחר החשודים האפשריים במעשה הרצח של הנער הנוצרי. בירור יסודי ומידע רב שאסף והצליב הובילו אותו אל חשוד מרכזי בפרשה – הכומר פרנציוס.

פרנציוס היה שונא יהודים מושבע, שנראה לעתים קרובות בחברת הנער הנרצח. שמועות עקשניות אף טענו

היום שנקבע להופעת הרב החדש, רבי יוסף שמואל מקרקא (בעל 'מסורת הש"ס'), בפרנקפורט – הגיע. משלחת של ראשי הקהל המתינה לו בשער העיר. עם בואו הבחין הרב מיד כי מצב רוחם של פרנסי העיר שפוף. "אמנם איני מביא עמי הילה של כבוד והדר לפרנקפורט אולם עד כדי כך אינכם שלמים עם מינויי?!", שאל בענווה את מקבלי פניו.

פרנסי הקהילה נבוכו מהשאלה. "חלילה!...", התנצלו, "להפך! מאושרים אנחנו מאוד במינוי".

"אם כן, מה מצער אתכם?", ביקש הרב החדש לדעת. "ענין אחר לגמרי", גמגמו הפרנסים באי נוחות. "עלילה... עלילת דם מהסוג השפל ביותר התרגשה על קהילתנו בעצם הימים האלה. לפני חמישה ימים נמצא נער נוצרי מת ברחוב היהודים, והכמרים גלגלו את האשמה על היהודים. בית הדין העליון של הכנסייה פסק כי על היהודים לגלות את רוצח הנער ולהסגירו בתוך

כי הנער היה בן משפחתו של הכומר. לפיכך העלה הרב השערה, כי מניעים נסתרים ואפלים הם שגרמו לכומר לרצוח את הנער, וכדי לנקות את עצמו מהפשע החמור השליכו על ראש היהודים.

חלפו שמונה ימים ומועד המשפט הגיע. את המתח ששרר באוויר היה אפשר לחתוך בסכין ממש. יהודי פרנקפורט לא ידעו את נפשם מחשש לגורלם ולגורל משפחותיהם. אולם בית המשפט היה מלא מפה אל פה. את נאום התביעה הוזמן לשאת הכומר פרנציוס עצמו. נאומו היה רווי משטמה ליהודים. בדברים נוטפי ארס חזר על העלילה המגוחכת והבזויה, ולפיה "היהודים מצווים לשחוט נער נוצרי לקראת חג הפסח כדי לערבב את דמו בבצק שממנו נאפות המצות".

ההמון הנוצרי שגדש את האולם הביט בעיניים בוערות בקבוצת היהודים שנלוותה אל הרב החדש, בבואו לבית המשפט. גם מבטיהם של השופטים – כמרים נוצריים בעצמם – לא צפנו טוב. על רקע זה היה מפתיע לראות את הרב החדש, ששלווה היתה נסוכה על פניו וכל תנועותיו הביעו ביטחון עצמי.

עם סיום נאום התביעה הוזמן הרב להשמיע את עמדת הנתבעים, כלומר – כל יהודי פרנקפורט. הוא פנה אל דוכן העדים בצעדים מדודים. שקט מתוח השתרר באולם כשהעלה הרב את בקשתו המוזרה – להביא אל אולם בית המשפט את גופת הנער הנרצח.

בקשת הרב מולאה וכעבור שעה קלה הוכנסה הגופה אל האולם והונחה במרכזו. "הנה המת כפי שביקשת; מה רצונך כעת?", פנו אליו השופטים בנימה צוננת ובקוצר רוח מופגן.

"כעת אני מבקש לגלות בעזרת היושב במרומים את זהות הרוצח האמיתי", ענה הרב בטון שקט אך תקיף. רק בעלי עין חדה במיוחד הבחינו בעווית הקלה שאחזה בפני הכומר פרנציוס, אשר עקב במתח גובר והולך אחר מעשי הרב.

הס הושלך באולם בית המשפט בשעה שנשא הרב את עיניו, ובתנועה סיבובית סקר את פני כל הנוכחים בו. "כעת ייגש כל אחד מהנוכחים כאן אל גופת החלל וייגע בידה לכמה שניות", אמר. "הריני מזהיר מראש כי האיש שרצח את הנער לא יוכל לנתק את ידו מידו של החלל!".

השופטים הביטו איש בפני רעהו במבוכה, אבל בקשת הרב לא נגדה שום סעיף בחוק והם נאלצו להסכים לה. זה אחר זה החלו הנוכחים באולם לחלוף על פני הגופה ולגעת בידה. המעמד כולו היה מוזר וגם מפחיד למדי. סוף סוף לא בכל יום נדרשים אנשים לגעת בידו של מת... המחזה נעשה מפחיד עוד יותר בשעה שהאדם האחרון באולם התקרב למקום הגופה. הוא עשה זאת בצעדים כושלים ולא היה אפשר שלא להבחין בחיוורון העז שכיסה את פניו. כשביקש להושיט יד אל הנער רעדה ידו כעלה נידף. הכול עקבו אחריו בדריכות ובהשתאות. לבסוף נגעה ידו ביד הנער המת אלא שזו מיאנה להיפרד ממנה. כף ידו כאילו התעוותה והוא לא הצליח למושכה חזרה.

הכומר פרנציוס הועמד לחקירה צולבת ונאלץ להודות כי הוא רצח את הנער. תואר הכמורה שלו בוטל והוא נשלח לארץ גזירה לכל ימי חייו. ליהודי פרנקפורט רווח, ושמו של הרב החדש נישא לתהילה.

(מתוך העלון השבועי שיחת השבוע)

"זאת התורה אדם" (במדבר יט' ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת ויקהל פקודי

ויקהל

סדר מלאכת המשכן וכליו

בפרשות הקודמות למדנו אודות מלאכת עשיית המשכן על פי ציווי ה' למשה. למחרת יום הכיפורים, כאשר יורד משה מהר סיני ובידו הלוחות השניים, הוא מכנס את העם להורות להם את סדר עשיית המשכן וכל כליו כפי שנצטווה.

שמירת קדושת השבת

בדבריו אל העם פותח משה בענין שמירת קדושת השבת ואיסור הבערת אש בשבת. הוא מורה לישראל, כפי שנצטווה בפרשת 'כי תשא', כי אפילו עשיית המשכן אינה דוחה את איסור המלאכה ביום השביעי.

קריאה לתרומה והתנדבות

משה פונה לבני ישראל בקריאה לתרום זהב, כסף, נחושת וכל יתר החומרים הדרושים לשם עשיית המשכן וכליו. הוא גם פונה לבעלי המלאכה המומחים להתנדב וליטול חלק פעיל בעבודה.

היענות נלהבת

התורה מתארת את התלהבותם של בני ישראל הממהרים לנדב תכשיטים, אריגים ומיני מתכות. נשות ישראל טוות בדים מחוטי תכלת ארגמן, תולעת שני וש, והנשיאים מנדבים את אבני החן, הבשמים והשמן הדרושים.

בצלאל ואהליאב

על פי ציווי ה', מעמיד משה את בצלאל בן אורי בן חור

משבט יהודה בראש בעלי המלאכה, ולצידו, לעזר לו, את אהליאב בן אחיסמך משבט דן. לבד שמעצם טבעם ניחנו בצלאל ואהליאב בכישורים המתאימים לעשיית המלאכות הנדרשות, הנה עוד, עם קבלת התפקיד, ממלאם ה' ברוח חכמה אלוקית לבצע באופן מושלם ומדוקדק את כל הפרטים ופרטי הפרטים של המשכן וכליו, מקום השראת השכינה.

תרומות למעלה מהנדרש

בעלי המלאכה נקראים אל משה ליטול את החומרים הנאספים. והנה לנוכח ריבוי התרומות מעבר לכמות הנדרשת, מודיעים הם למשה כי יש להפסיק את 'מבול' הספקת החומרים. משה מעביר כרוז במחנה והעם חדל מלהביא תרומותיו.

מעשה היריעות, קרסיהן ולולאותיהן

את יריעות המשכן מכינים חכמי המלאכה מאריג שנטווה בחוט השזור מכמה מינים. האריגה הינה מלאכת מחשבת שארוגות בה דמויות שונות. המשכן, שאורכו שלושים אמה (כ-15 מטרים) ורוחבו עשר אמות (כ-5 מטרים), עטוף מכל רוחותיו ביריעות המחוברות זו לזו באמצעות קרסי זהב ולולאות. כמכסה עליון, מונחות על המשכן יריעות עשויות מעורות עיזים, אילים (שנצבעו באדום) ותחשים.

קרשי המשכן אדניהם ובריחיהם

המשכן עצמו בנוי קרשים עצי שיטים עומדים. גובהו של כל קרש כגובה המשכן - עשר אמות (כ-5 מטרים) ורוחבו - אמה וחצי (כ-0.75 מטר).

הקרשים תחובים בבסיסם בתוך אדני כסף ומחברים זה לזה באמצעות בריחים. הקרשים והבריחים מצופים אף הם בזהב.

הפרוכת והמסך

הפרוכת המבדילה בין קודש הקודשים [חלקו הקדמי (מערבי) המקודש ביותר של המשכן] לבין ההיכל, עשויה אף היא מיריעות ארוגות "מעשה חושב כרובים" (אריגה מעוטרת ומקושטת). הפרוכת תלויה על עמודי עץ מצופים זהב.

גם המסך שבכניסה למשכן עשוי כמארג הפרוכת הפנימית וגם הוא תלוי על עמודי עץ מצופים זהב.

ארון הברית, הכפורת והכרובים

מקומו של ארון הברית בקודש הקודשים (המקום המקודש ביותר במשכן) ובו לוחות הברית. הארון, עשוי עצי שיטים ובנוי כארגז פתוח בחלקו העליון, מולבש בתוך ארון תואם מזהב ולתוכו מוכנס ארון נוסף אף הוא מזהב. ונמצא שהארון מצופה זהב "מבית ומחוץ".

סביב לשפת הארון עושה בצלאל זר זהב, ובארבע פינותיו מתקין הוא טבעות בהן יוכנסו הבדים (מוטות) לנשיאת הארון במסעות בני ישראל במדבר. מעל הארון מונח מכסה כפורת זהב הסוגר עליו מלמעלה, ומעל הכפורת מוצבות שתי דמויות בעלות כנפיים פרושות ולהן פני תינוק. הדמויות, הנקראות כרובים, פניהם מופנים זה אל זה – "ופניהם איש אל אחיו".

השולחן וכליו

השולחן, עליו מונח "לחם הפנים" (שניים עשר לחמים הנקראים 'פנים' משום מראם השווה משני צידיהם), מקומו בהיכל. את השולחן עושה בצלאל מעצי שיטים ומצפה אותו זהב טהור. גם לשולחן מסגרת זר זהב וארבע טבעות לבדים לשם נשיאתו.

לצורך עבודת הקודש הקשורה בשולחן מייצרים

המנורה וכליה

מנורת הזהב גם היא מקומה בהיכל. ייחודה של המנורה בהיותה עשויה כולה מקשה אחת (אין בה כל חלקים מוברגים או מולחמים – כל חלקיה וקישוטיה מתקבלים על ידי הכאת הקורנס בגוש זהב אחד). למנורה שבעה קנים – שלושה קנים יוצאים באלכסון מהקנה המרכזי מצידו האחד, ושלושה מצידו השני. גם כלי השרת המשמשים להדלקת המנורה ולניקיונה עשויים כולם זהב טהור.

מזבח הקטורת שבהיכל

מלבד מזבח העולה שבחצר המשכן המיועד להקרבת הקרבנות, עומד בתוך ההיכל מזבח קטן יותר, מצופה זהב, המיועד להקטרת הקטורת.

המזבח בנוי מעצי שיטים, שטחו רבוע – אמה על אמה (כחצי מטר על חצי מטר) וגובהו שתי אמות (כמטר אחד). גם למזבח זה עושה בצלאל זר זהב וכן טבעות להכניס בהן את הבדים (המוטות) המשמשים לנשיאתו בעת מסעות בני ישראל.

הכנת הקטורת ושמן המשחה

כמפורט בפרשת תצוה מכין בצלאל את שמן המשחה המיועד לשם קידוש המשכן וכליו ולקידוש הכהנים, וכן את קטורת הסמים העשויה מאחד עשר סממנים במתכונתם על פי ציווי ה'.

מזבח העולה שבחצר

מחוץ למשכן בחצר העזרה מוצב 'המזבח החיצון', עשוי עץ ומצופה נחושת. אורכו ורוחבו חמש אמות (כ-2.5 מטרים) וגובהו שלוש אמות (כ-1.5 מטר). גם למזבח זה מוצמדות טבעות בהן יוכנסו הבדים (מוטות) באמצעותם ישאו בני ישראל את המזבח במסעותיהם. תוכו של

המזבח חלול, ובכל חניה מחניותיהם ימלאוהו בני ישראל בעפר.

בראש 'המזבח החיצון' ארבע קרנות בארבע פינותיו, עשויות יחידה אחת עם גוף המזבח. כל כלי השרת לעבודת הקודש במזבח זה עשויים גם הם נחושת.

בפרשתנו אין מוזכר הכבש באמצעותו עולים הכהנים אל המזבח לשרת בקודש.

הכיוור וכנו

לקידוש ידי הכהנים ורגליהם קודם עבודתם, עושה בצלאל כיור נחושת הניצב על כן (בסיס) עשוי אף הוא מנחושת. לייצור הכיור וכנו משמשות מראות הנחושת – נדבת הנשים למלאכת עשיית המשכן.

חצר העזרה והקלעים

שטח חצר המשכן, אורכו הכולל מאה אמות (כ-50 מטרים) ורוחבו חמישים אמות (כ-25 מטרים). עיקרו של שטח זה משמש כחצר למשכן, היא העזרה. העזרה מוקפת קלעים (מעין רשתות קלועות) תלויים על גבי עמודי עץ התחובים בבסיסם בתוך אדני נחושת. את עמודי העץ מצפה בצלאל בחישוקי כסף, בהם ווי כסף לתליית הקלעים.

פקודי

מניין התרומות וחלוקתן למלאכות המשכן

פרשת פקודי המסיימת את ספר שמות, מסכמת את פרשותיו האחרונות של הספר העוסקות במלאכת המשכן. משה רבנו, איתמר בן אהרן הכהן ובצלאל ואהליאב מונים את תרומות בני ישראל, מסכמים אותן ומחלקים ייעודן למלאכות השונות.

אופני השימוש בזהב, בכסף ובנחושת

התורה מסכמת את כמות הזהב שנאספה מתרומות בני ישראל (אך אין היא מפרטת, בהקשר זה, כי הזהב שימש

בעיקר לעשיית המנורה וציפוי הארון, המזבח הפנימי והשולחן).

את תרומות הכסף הגולמי, מחלקת התורה על פי תכליתם: אדני המשכן ואדני הפרוכת, ווי העמודים, ציפוי ראשיהם וחישוקיהם.

גם בנוגע לתרומת הנחושת מפרטת התורה את שימושיה: ליציקת אדני פתח אוהל מועד, לריקוע מזבח החיצון ולייצור כליו, לאדני קלעי החצר, לאדני שער החצר, וכן ליתדות המשכן ויתדות החצר (המשמשות לקשירת היריעות).

כיסויי כלי המשכן ובגדי הכהנים

את תרומות הצמר והחוטים מייעדת התורה לטווית כיסויי כלי המשכן (כיסויים אלה משמשים לכיסוי כלי המשכן כל אימת שהמשכן מפורק). כמו כן משמשים בדי התכלת, הארגמן ותולעת השני לייצור בגדי השרד של הכהן הגדול ושל יתר הכהנים.

וכאן שוב מפרטת התורה את אופן ייצור בגדי הכהונה, כמפורט בפרשת תצוה (לאו דוקא לפי אותו סדר בכתובים):

האפוד: כמין סינר שלובש הכהן מאחוריו, מגובה החזה ועד לעקבי רגליו. מחלקו העליון של האפוד יוצאים שני זוגות רצועות. זוג אחד מקיף את גופו של הכהן ונחגך מלפניו, וזוג שני, עשוי כמין כתפיות העוברות מעל צווארו. על כתפיות אלו מעל גובה החזה מוצמדים שני אבני השוהם, עליהן חרוטים שמות שבטי ישראל – ששה שמות על כל אבן.

החושן: על גבי בד ארוג מחמשה מיני חוטים, משובצות שניים עשר אבנים יקרות, עליהן חרוטים שמות שבטי ישראל – שבט לכל אבן. בנוסף, חרוטות על האבנים אותיות היוצרות יחדיו את המילים – "אברהם, יצחק,

אלא שכובעו מקיף ומכסה את ראשו בצורת מגבעת.

סיום הכנת פריטי המשכן וכליהם

בסיום מלאכת הכנת כל מרכיבי המשכן, הנה טרם הקמת אוהל מועד בפועל, מובאים כל פריטי המשכן וכל כליו אל משה רבנו לשם אישורם הסופי.

משה, שבע רצון מאיכות המלאכה הדרה והתאמתה לכל ציוויי ה', מברך את כל העוסקים במלאכת הקודש – "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם". הוא מברכם בנוסח המופיע מאוחר יותר בספר התהילים (מזמור צ') "ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו וגו'".

הציווי להקים המשכן, מיקום כליו והלבשת הכהנים ומשיחתם

באחד לחודש הראשון, הלא הוא ראש חודש ניסן, מצוה ה' את משה להקים את המשכן. וכאן מפרטת התורה את ציווי הקב"ה: בנוגע למיקומם של כל כלי המקדש, כל כלי במקומו; בנוגע למשיחת הכלים בשמן המשחה; בנוגע להלבשת כהנים בבגדי כהונתם ומשיחתם בשמן המשחה לכהונת עולם במקדש.

הקמת המשכן בפועל והשראת השכינה עליו

בו ביום (כמעט שנה לאחר צאת בני ישראל בט"ו בניסן מארץ מצרים) מקים משה רבנו בראש חודש ניסן את המשכן ומציב בתוכו את כל כליו במקומם המיועד.

מיד עם סיום הקמת המשכן שורה עליו השכינה ומתקיים ייעודו "ושכנתי בתוכם", וככתוב בפרשתנו: "ויכס הענן את אוהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן". מעתה, במקום בו נעמד הענן שמעל המשכן, אות הוא לבני ישראל כי עליהם לחנות במקום. ובהעלות הענן מעל המשכן, סימן הוא להם כי יש לפרקו ולצאת למסעם הבא בעקבות עמוד הענן האלוקי.

יעקב, שבטי ישרון". את החושן נושא הכהן הגדול על חזהו מעל האפוד. הוא תלוי באמצעות שתי שרשראות זהב קצרות המשתלשלות מן האפוד ונאחזות בשתי טבעות זהב המחוברות בחלקו העליון של החושן. מתחת לאבני החושן, בחלק מקופל של האריג, משולבות שתי טבעות, אחת בכל צד, לתוכן תחובים פתילי תכלת לצורך חגירת החושן אל גופו של הכהן, להבטיח שלא יתנדנד בזמן הליכתו. בין קפלי אריג החושן תפור קלף עליו כתוב שם ה' המפורש. החושן משמש לכהן הגדול "אורים ותומים", אליו הוא מפנה את השאלות המהותיות שהוא נשאל בענינים הקשורים לצרכי ציבור. עם הצגת השאלות מבהיקות כנגדו אותיות החושן ומגלות את התשובה השמימית.

המעיל: על גבי כתנתו לובש הכהן מעיל, ארוג כולו מחוטי צמר שצבעם תכלת. למעיל קשורים שבעים ושניים פעמונים המצלצלים עם תנועת הכהן.

הציץ: על מצחו של הכהן הגדול מונח טס של זהב ועליו מובלטות המילים "קודש לה'" (בשם ה' המפורש). הטס מחובר בשני חוטי תכלת המקיפים את ראשו ונקשרים מעל עורפו. חוט תכלת נוסף מושחל בחלקו העליון של הציץ באמצעו, נמשך מעל ראשו ומעל מצנפתו של הכהן לאחוריו, ונקשר לאחור עם שני פתילי הרוחב.

הכתונת: עשויה כולה פשתן, ארוגה משבצות משבצות וסגורה מכל עבריה, כך שניתן ללבושה רק דרך בית הצוואר. את הכתונת לובש הכהן על גופו וחוגרה באבנט, ומעליה הוא לובש את המעיל ואת האפוד.

המצנפת/מגבעת: הכהן הגדול חובש על ראשו מצנפת מפשתן. את המצנפת, העשויה כמין פס באורך שש עשרה אמה (כשמונה מטרים), מסובב הכהן סביב ראשו עד שמתקבלת צורת מצנפת. גם לכהן ההדיוט כובע דומה,

חסידות על הפרשה ויקהל פקודי

מכאן הוראה, שכאשר הקב"ה מעניק לאדם חושים וכישרונות מיוחדים, עליו לנצלם לעבודת ה' – לעשות מהעולם משכן ו'דירה' לה' יתברך.

ישראל פודים את המשכון ע"י בניית "משכן העדות"

**אלה פקודי המשכון משכן העדות (לה, כא)
המשכון משכון. שני פעמים, רמז למקדש
שנתמשכן בשני חורבנין (רש"י)**

רש"י מפרש "משכון" מלשון משכון, דבר שאמנם לוקחים אותו לזמן מסוים, אבל הוא נשאר בשלמותו. מכאן שחורבן שני בתי המקדש הוא באופן, שמיד עם בניין הבית השלישי יחזרו בשלמותן כל המעלות שהיו בשני הבתים הקודמים.

הביטוי "משכון העדות" רומז לכך שכל מה שעתיד לבוא בימות המשיח תלוי במעשיהם ועבודתם של ישראל בעת הגלות:

הקב"ה קרא לישראל "עדים", כדכתיב (ישעיה מג, י), "אתם עדי", כי הם המגלים, 'מעידים' ומספרים אודות הקב"ה בעולם. כשם שאברהם אבינו הקריא את שמו הגדול לבאי עולם, כך בני ישראל בונים (במעשיהם ועבודתם עכשיו) את "משכון העדות", שעליו ועל בית המקדש אמרו חז"ל בגמרא (שבת כב, ב), "עדות היא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי תשמ"ו)

אחדות ישראל מגלה את האחדות שבבריאה ויקהל (לה, א)

המשמעות של "ויקהל", בעבודת האדם, היא לגלות בכל פרטי הנבראים את אמיתות מציאותם; בזאת הם 'מתקהלים' לרשות הקדושה ומתאחדים למציאות אחת המשמשת את קונה.

עבודה זו של גילוי האחדות בכל הבריאה מתחילה בהקהלת כל בני ישראל למציאות אחת ומאוחדת. זאת על ידי שמגלים כי כולם הם חלקים מעצם אחד – הקב"ה – ואוהבים איש את רעהו, "כמוך". הנהגה זו היא ההכנה להקהלת כל ישראל יחד בקיבוץ הגלויות שיהיה תכף ומיד ממש.

(משיחת שבת קודש פרשת ויקהל תשנ"ב)

תכלית כשרונות האדם - ניצולם לשם שמים

**וכל הנשים אשר נשא ליבן אותנה בחכמה טוו
את העיזים (לה, כו)
טוו את העיזים: היא היתה אומנות יתירה,
שמעל-גבי העיזים טווין אותן (רש"י)**

הנשים לא נצטוו לעשות את הטוויה על גבי העיזים, אלא נתעוררו לכך מצד עצמן. הנשים הבינו שאם זכו לכישרון מיוחד זה מאת ה', מטרת הדבר היא – המשכון.

בקרו אותנו באתר
המחודש וגם ביו-טיוב
ובפייסבוק:
בלוגים מצולמים, נגונים ושידורים חיים

ספרי התנ"ך

עזרה ראשונה לנפוש

שבת שלום!!!

כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
ליקוט, רעיונות ועימוד: חי דמארי
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת
השבת

הדלקת
נרות

עיר
(שעון חורף)

18:28

17:15

י-ם

18:30

17:30

ת"א

18:29

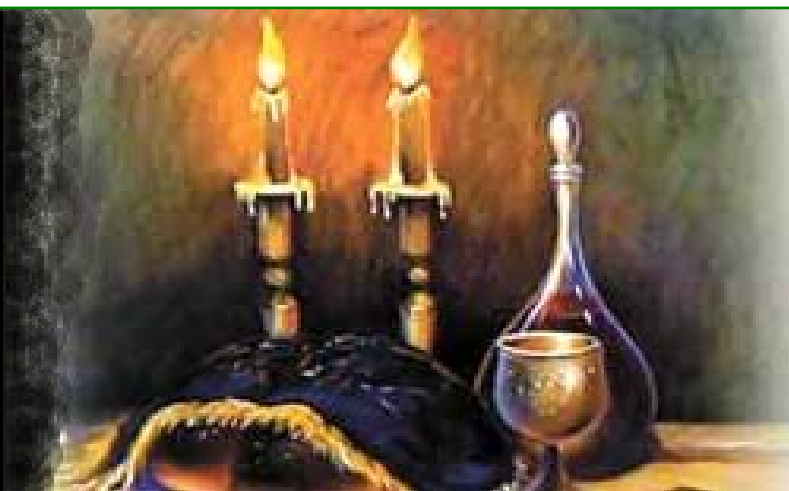
17:21

חיפה

18:30

17:22

ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, ליזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון